

OPETTAJAT JA REHTORIT SUOMESSA 2019

Esi- ja perusopetuksen opetusryhmät

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Raportit ja selvitykset 2020:16

© Opetushallitus

Raportit ja selvitykset 2020:16

ISBN 978-952-13-6703-8 (pdf)

ISSN-L 1798-8918

ISSN 1798-8926 (pdf)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi

SISÄLTÖ

JOHDANTO5
ESI- JA PERUSOPETUKSEN OPETUSRYHMÄT 20197
Johdanto	7
Tutkimusaineisto	7
Opetusryhmien keskimääräinen koko.	8
Keskimääräiset opetusryhmäkoot vuosiluokilla 1–6 ja 7–9	8
Opetusryhmäkoot maakunnittain 1.–2. vuosiluokilla	9
Opetusryhmäkoot maakunnittain 3.–6. vuosiluokilla	10
Opetusryhmäkoot maakunnittain 7.–9. vuosiluokilla.	10
Erikokoisten opetusryhmien osuudet ja niiden muutokset vuosina 2013–2019	11
Opetusryhmien osuudet 2019	11
Opetusryhmien osuudet kokoluokittain vuosina 2013–2019.	12
Suurten opetusryhmien osuus kaikista ryhmistä eri luokka-asteilla	13
Opetusryhmäkoot taustamuuttujittain	14
Opetusryhmäkoko kieliryhmittäin	14
Opetusryhmäkoko kuntatyypeittäin	15
Opetusryhmäkoko opetuksen järjestäjän oppilasmäärän mukaan.	15
Opetusryhmät 7.–9. luokilla oppiainekohtaisesti	16
Resurssiopettajan osallistuminen luokanopettajan oman luokan opetukseen	18

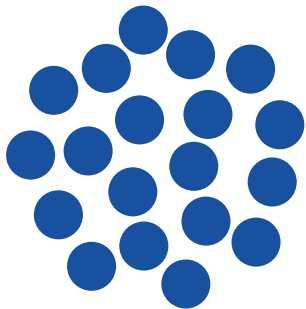
ESI- JA PERUS- OPETUKSEN OPETUSRYHMÄT

Vuosiluokkien 1–6 opetusryhmän
keskimääräinen koko

Vuosiluokkien 7–9 opetusryhmän
keskimääräinen koko

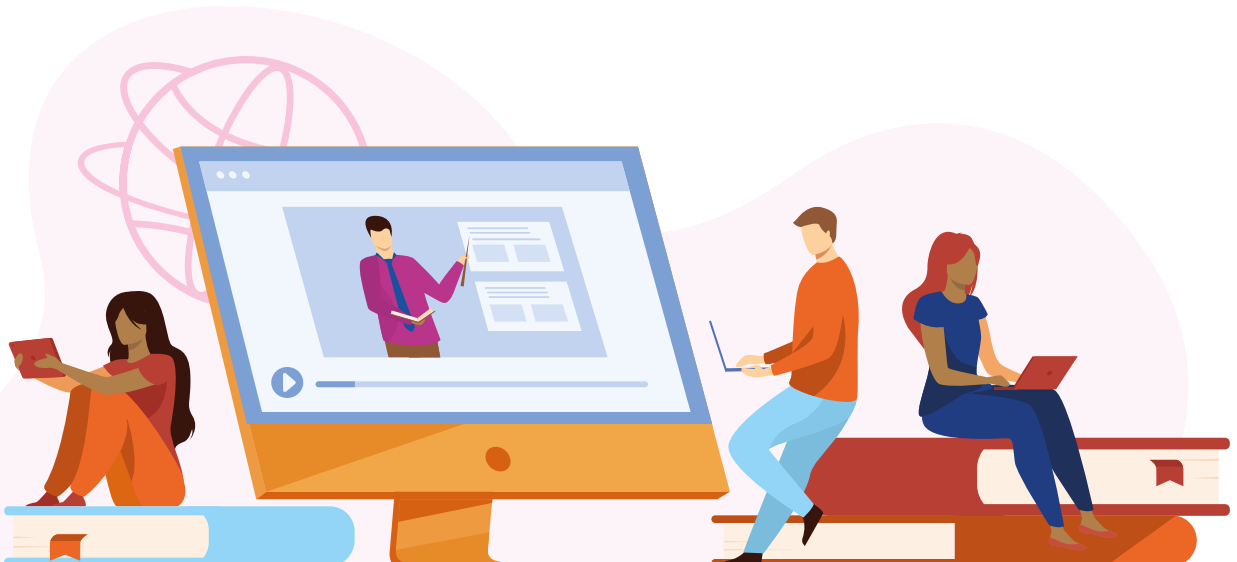
18,9 oppilasta (2019)

Määrä on 1,2 oppilasta vähemmän
kuin vuonna 2016.

16,9 oppilasta (2019)

Määrä on 1,0 oppilasta enemmän
kuin vuonna 2016.

JOHDANTO

Opettajat ja rehtorit Suomessa -tiedonkeruita on tehty ja niiden tuloksia on julkaistu kolmen vuoden välein vuodesta 1999 saakka. Työtä on johtanut opetus- ja kulttuuriministeriö ja tiedonkeruusta on vastannut Tilastokeskus. Nyt julkaisuvuorossa ovat järjestyksessä kuuden-
nen, vuonna 2019 toteutetun tiedonkeruun tulokset, joiden raportointi on tehty yhteistyössä Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijoiden kanssa.

Tulokset julkaistaan tällä kertaa kahdessa erässä ja erillisten raporttien sarjana, josta tämä esi- ja perusopetuksen opetusryhmiä käsittelevä raportti on osa. Ensimmäisessä vaiheessa julkaistaan esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta, vapaata sivistystyötä ja ruotsinkielistä koulutusta sekä esi- ja perusopetuksen opetusryhmien kokoa koskevat raportit. Tarkastelun kohteena ovat mm. opettajien ja rehtorien kelpoisuus, tehtävä- sekä ikä- ja sukupuolirakenteet. Toisessa vaiheessa julkaisuvuorossa ovat katsaukset opettajien täydennyskoulutuksiin sekä opettajakoulutuksen tulevaisuuden näkymiin. Lisäksi julkaistaan opettajankoulutukseen vuonna 2020 hakeneita koskeva raportti, joka perustuu Opetushallituksen tietovarantoihin ja korkeakouluilta erikseen koottuihin tietoihin.

Tiedonkeruussa oli vuonna 2019 ensimmäistä kertaa mukana myös taiteen perusopetus, mutta aineiston kattavuuden puutteista johtuen tuloksia ei valitettavasti voi raportoida.

Vuoden 2019 tiedonkeruu on toteutettu kouluilta ja oppilaitoksilta saatujen opettajien yhteystietojen avulla ja tässä raportoitavat tulokset perustuvat opettajien itsensä antamiin tietoihin. Tiedonkeruun perusjoukon muodostivat Tilastokeskuksen vuoden 2018 oppilaitosrekisterin 3 277 oppilaitosta, joista lähes 95 prosenttia toimitti opettajiensa yhteystiedot tiedonkeruun toista ja varsinaista vaihetta varten. Tiedonkeruun vastausaste on vaihdellut eri vuosina ja eri koulutusasteiden kohdalla. Nyt vastausaste jäi merkittävästi alhaisemmaksi kuin edellisessä tiedonkeruussa vuonna 2016.

Tilastokeskuksen mukaan vastausasteen heikentymisen syynä voivat olla opettajien yhteystietojen kattavuudessa ja laadussa ilmenneet ongelmat sekä vastausmotivaation lasku. Tulosten luotettavuutta ja laatua on kuitenkin pystytty varmistamaan perustietoaineiston avulla. Tiedonkeruuseen vastanneiden opettajien joukko on suhteellisen edustava opettajien ikärakenteen, sukupuolen ja opetettavan aineen suhteen. Vastanneet edustivat myös tasapuolisesti eri tyyppisiä- ja kokoisia oppilaitoksia eri puolella Suomea. Pientä vinoumaa aineistoon tuovat kuitenkin puutteet opetuskieltä, oppilaitostyyppiä sekä opettajankelpoisuutta koskevissa tiedoissa; vinoumaa ei ole korjattu aineistoa painottamalla. Selvästi laskenut vastausprosentti on myös saattanut tuoda selkeitä muutoksia maakunnittaiseen tarkasteluun.

Raporttisarjan toimituskunnan on muodostanut laaja joukko asiantuntijoita Opetushallituksesta ja opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Olemme työskennelleet läpi korona-kevään ja sen jälkeen onneksi rauhallisemman kesän ja alkusyksyn etätyöolosuhteissa aiheen parissa. Lämmin kiitos kaikille kirjoittajille ja aineistojen käsitteijöille!

Eri koulutusmuotoja ja teemoja käsittelevät julkaisut löydät osoitteesta oph.fi | Tilastot ja julkaisut | Tilastot | Tilastoja opettajista ja rehtoreista. Samasta osoitteesta löytyy myös Tilastokeskuksen laatima tutkimusseloste sekä aikaisempia opettajatiedonkeruita koskevat julkaisut ja raportit. Sähköiset opettajaraportit löytyvät opetushallinnon yhteisestä tilastopalvelu Vipusesta osoitteesta <https://vipunen.fi/fi-fi>

Kiinnostavia lukuhetkiä,

koko toimituskunnan puolesta,

Raakel Tiihonen, toimituskunnan puheenjohtaja

*opetusneuvos Mika Puukko
opetusneuvos Tommi Karjalainen
projektisihteeri Aili Tervonen
Opetus- ja kulttuuriministeriö*

ESI- JA PERUSOPETUKSEN OPETUSRYHMÄT 2019

Johdanto

Peruskouluasteen opetusryhmäkoot ovat viimeisten hallituskausien aikana olleet vahvasti esillä koulutuspoliittisessa keskustelussa. Valtionavustuksia ryhmäkokojen pienentämiseen on jaettu vuodesta 2009 saakka. Kohtuullisen kokoisilla opetusryhmillä pyritään siihen, että opettajilla on tosiasialliset mahdollisuudet huomioida erilaisten oppilaiden ja oppilasryhmien tarpeet.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus ovat selvittäneet peruskoulun opetusryhmien kokoa yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa osana valtakunnallista Opettajatiedonkeruuta. Kyselyn tulokset osoittavat, että keskimääräinen ryhmäkoko 1.–6. luokilla esiopetus ja yhdysluokat mukaan luettuna on 18,6 oppilasta ja 7.–9. luokilla 16,9 oppilasta. Vuoteen 2016 verrattuna opetusryhmät pienenevät 1.–6. vuosiluokilla noin yhden oppilaan verran ja kasvovat 7.–9. vuosiluokilla yhden oppilaan verran. Suurten opetusryhmien osuus vuosiluokilla 1–6 oli kasvanut sekä 25–29 oppilaan ryhmien osalta että yli 30 oppilaan ryhmissä.

Tutkimusaineisto

Perusopetuksen opetusryhmäkoot on selvitetty viidennen kerran Tilastokeskuksen kanssa osana valtakunnallisesti toteutettavaa Opettajatiedonkeruuta. Vuonna 2019 toteutetun Opettajatiedonkeruun yhteydessä selvitettiin esi- ja peruskoulun luokanopettajilta sekä aineenopettajilta heidän opettamiensa opetusryhmien kokoa koskevat tiedot syyskuun 2019 tilanteen mukaisina.

Tiedonkeruu toteutettiin internetissä täytettävällä verkkolomakkeella. Kaksivaiheinen tiedonkeruu koostui ensiksi opettajien yhteystietojen ja keskeisten taustatietojen keruusta ja sen jälkeen opettajien varsinaisesta tiedonkeruusta. Vuoden 2019 opettajatiedonkeruuseen osallistui yhteensä 2 171 peruskoulua, 67 peruskouluasteen erityiskoulua sekä 41 perus- ja lukioasteen koulua. Vastausaste peruskoulujen osalta oli noin 49 prosenttia, peruskouluasteen erityiskoulujen osalta noin 44 prosenttia ja perus- ja lukioasteen koulujen osalta noin 38 prosenttia. Opettajien vastausaste heikkeni merkittävästi verrattuna edellisiin tiedonkeruisiin. Tulosten luotettavuutta ja laatua on kuitenkin pystytty varmistamaan perustietoaineiston avulla.

Opetusryhmien keskimääräinen koko

Opetusryhmien keskokoa tarkasteltiin valtakunnallisesti vuosiluokittain sekä 1.–2. luokilla, 3.–6. luokilla ja 7.–9. luokilla maakuntakohtaisesti. Lisäksi opetusryhmien keskokoa selvitettiin 7.–9. luokkien osalta myös oppiainekohtaisesti. Opetusryhmien keskimääräistä kokoa on selvitetty edellisissä opettajatiedonkeruissa vuosina 2008, 2010, 2013 ja 2016. Vuoden 2019 tietoja verrataan tässä artikkelissa vuosien 2013 ja 2016 tietoihin.

Keskimääräiset opetusryhmäkoot vuosiluokilla 1–6 ja 7–9

Keskimääräinen opetusryhmäkoko 1.–6. luokilla oli vuonna 2019 esiopetusluokat ja yhdysluokat huomioiden 18,6 oppilasta/opetusryhmä. Jos tarkasteluun otetaan mukaan vain 1.–6. vuosiluokat, on keskimääräinen ryhmäkoko 18,9. Pääsääntöisesti keskimääräinen opetusryhmäkoko vuosiluokilla 1–6 nousee siirryttäessä alimmilta luokka-asteilta ylemmille. Vuonna 2019 pienimmät opetusryhmäkoot olivat ensimmäisellä vuosiluokalla (18,0) ja suurimmat kuudennella vuosiluokalla (20,0).

Edelliseen kierrokseen (2016) verrattuna opetusryhmät 1.–6. luokilla pienenevät nyt 1,2 oppilaan verran. Vastaavasti 7.–9. luokilla ryhmäkoot kasvoivat 1,0 oppilaan verran.

7.–9. luokilla opetusryhmäkoot ovat keskimääräistä pienempiä kuin vuosiluokilla 1–6. Vuonna 2019 keskimääräinen ryhmäkoko oli 16,9, joka on siis kasvanut 1,0 oppilaan verran vuodesta 2016. Usein 7.–9. luokkien opetus järjestetään oppiainekohtaisesti, joten opetusryhmiä tarkastellaan erikseen oppiainekohtaisesti vielä myöhemmin.

TAULUKKO 1. KESKIMÄÄRÄINEN OPETUSRYHMÄKOKO 1.–6. VUOSILUOKILLA VUOSINA 2013, 2016 JA 2019

	Keskiarvo 2013	Keskiarvo 2016	Keskiarvo 2019	Muutos vuosina 2013–2016	Muutos vuosina 2016–2019
Luokka-asteet yhteensä*	18,8	19,4	18,6	0,6	-0,8
Esiopetus	14,7	15,4	13,6	0,7	-1,8
1. vuosiluokka	18,6	19,0	18,0	0,4	-1,0
2. vuosiluokka	18,8	19,4	18,6	0,6	-0,8
3. vuosiluokka	20,0	20,2	19,0	0,2	-1,2
4. vuosiluokka	19,8	20,7	18,7	0,9	-2,0
5. vuosiluokka	20,4	20,7	19,5	0,3	-1,2
6. vuosiluokka	20,7	20,9	20,0	0,2	-0,9
Yhdysluokka muu	15,8	16,0	16,0	0,2	0,0
1.–6. vuosiluokat yhteensä	19,7	20,1	18,9	0,4	-1,2

*luokka-asteilla 1–6, esiopetusluokat ja yhdysluokat huomioiden, 18,6 oppilasta/opetusryhmä vuonna 2019

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

TAULUKKO 2. KESKIMÄÄRÄINEN OPETUSRYHMÄKOKO 7.–9. VUOSILUOKILLA VUOSINA 2013, 2016 JA 2019

	Keskiarvo 2013	Keskiarvo 2016	Keskiarvo 2019	Muutos vuosina 2013–2016	Muutos vuosina 2016–2019
7. luokka	16,7	16,3	17,1	-0,4	0,8
8. luokka	16,3	15,9	16,9	-0,4	1,0
9. luokka	16,3	15,5	16,6	-0,8	1,1
7.–9. vuosiluokat yhteensä*	16,5	15,9	16,9	-0,6	1,0

* 7.–9. luokkien oppiaineet yhteensä

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

Opetusryhmäkoot maakunnittain 1.–2. vuosiluokilla

1.–2. luokilla opetusryhmät olivat keskimäärin 18,3 oppilaan kokoisia. Keskimääräinen opetusryhmäkoko maakunnittain vaihteli enimmillään 4,8 oppilaan verran. Keskimääräisesti suurimmat opetusryhmät olivat Uudenmaan maakunnassa (20,0) ja pienimmät Keski-Pohjanmaan maakunnassa (15,2).

Opetusryhmät ovat pienentyneet vuodesta 2016 noin 0,9 oppilaan verran. Vuodesta 2016 keskimääräinen ryhmäkoko pieneni eniten Keski-Pohjanmaalla, jossa opetusryhmäkoko pieneni 2,5 oppilaan verran. Ryhmäkoko on kasvanut ainoastaan Satakunnassa, ja sielläkin vain 0,1 oppilaalla. Keskimääräinen ryhmäkoko oli nyt alimmillaan vuodesta 2008 lähtien.

TAULUKKO 3. KESKIMÄÄRÄINEN OPETUSRYHMÄKOKO 1.–2. VUOSILUOKILLA MAAKUNNITTAIN 2013, 2016 JA 2019

Maakunta	Keskiarvo 2013	Keskiarvo 2016	Keskiarvo 2019	Muutos 2013–2016	Muutos 2016–2019
Uusimaa	19,6	20,2	20,0	0,6	-0,2
Varsinais-Suomi	19,0	19,0	18,0	0,0	-1,0
Satakunta	17,8	18,2	18,3	0,4	0,1
Kanta-Häme	19,2	20,3	18,3	1,1	-2,0
Pirkanmaa	19,7	20,0	18,4	0,3	-1,6
Päijät-Häme	18,6	20,5	18,2	1,9	-2,3
Kymenlaakso	18,4	18,5	17,9	0,1	-0,6
Etelä-Karjala	17,5	18,2	17,8	0,7	-0,4
Etelä-Savo	18,1	16,9	16,6	-1,2	-0,3
Pohjois-Savo	18,7	19,0	17,4	0,3	-1,6
Pohjois-Karjala	18,3	19,0	17,7	0,7	-1,3
Keski-Suomi	18,9	19,5	18,7	0,6	-0,8
Etelä-Pohjanmaa	16,8	17,3	17,2	0,5	-0,1
Pohjanmaa	15,9	17,3	16,1	1,4	-1,2
Keski-Pohjanmaa	16,2	17,7	15,2	1,5	-2,5
Pohjois-Pohjanmaa	18,9	19,3	16,9	0,4	-2,4
Kainuu	18,2	17,4	17,2	-0,8	-0,2
Lappi	16,8	17,4	16,3	0,6	-1,1
Maakunnat yhteensä	18,7	19,2	18,3	0,5	-0,9

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

Opetusryhmäkoot maakunnittain 3.–6. vuosiluokilla

Valtakunnallisesti keskimääräinen opetusryhmäkoko 3.–6. luokilla oli 19,3. Keskimääräinen opetusryhmäkoko vaihteli maakuntien välillä enimmillään neljän oppilaan verran. Keskimääräisesti suurimmat opetusryhmät olivat Uudenmaan maakunnassa (20,4) ja pienimmät Lapin maakunnassa (16,4).

Vuoteen 2016 verrattuna opetusryhmät ovat yhteensä 1,3 oppilaan verran pienemmät. Eniten keskimääräinen ryhmäkoko pieneni vuodesta 2016 Lapissa 2,6 oppilaan verran. Vuoteen 2016 verrattuna keskimääräinen opetusryhmäkoko pieneni kaikissa maakunnissa. Myös vuosiluokilla 3–6 keskimääräinen ryhmäkoko oli nyt pienempi kuin yhdessäkään tiedonkeruussa vuodesta 2008 lähtien.

TAULUKKO 4. OPETUSRYHMIEN KOKO 3.–6. VUOSILUOKILLA MAAKUNNITTAIN VUOSINA 2013, 2016 JA 2019

Maakunta	Keskiarvo 2013	Keskiarvo 2016	Keskiarvo 2019	Muutos 2013–2016	Muutos 2016–2019
Uusimaa	21,1	21,6	20,4	0,5	-1,2
Varsinais-Suomi	19,8	20,1	19,0	0,3	-1,1
Satakunta	19,4	19,8	19,4	0,4	-0,4
Kanta-Häme	21,0	20,5	18,8	-0,5	-1,7
Pirkanmaa	21,5	21,6	20,2	0,1	-1,4
Päijät-Häme	20,4	21,4	19,9	1,0	-1,5
Kymenlaakso	19,3	19,5	18,6	0,2	-0,9
Etelä-Karjala	18,9	19,1	18,7	0,2	-0,4
Etelä-Savo	19,6	18,8	16,6	-0,8	-2,2
Pohjois-Savo	20,1	20,6	19,9	0,5	-0,7
Pohjois-Karjala	20,2	20,4	18,9	0,2	-1,5
Keski-Suomi	20,3	20,6	19,7	0,3	-0,9
Etelä-Pohjanmaa	19,0	19,9	18,1	0,9	-1,8
Pohjanmaa	17,8	18,2	16,9	0,4	-1,3
Keski-Pohjanmaa	18,0	18,7	17,6	0,7	-1,1
Pohjois-Pohjanmaa	20,2	20,8	18,5	0,6	-2,3
Kainuu	18,9	19,7	19,1	0,8	-0,6
Lappi	19,2	19,0	16,4	-0,2	-2,6
Maakunnat yhteensä	20,2	20,6	19,3	0,4	-1,3

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

Opetusryhmäkoot maakunnittain 7.–9. vuosiluokilla

7.–9. luokilla opetusryhmäkoot ovat keskimääräistä pienempiä kuin 1.–6. luokilla. Keskimääräinen opetusryhmäkoko 7.–9. luokilla oli 16,9. Keskimääräinen opetusryhmäkoko vaihteli maakuntien välillä enimmillään vajaan kolmen oppilaan verran. Keskimääräisesti suurimmat opetusryhmät olivat Satakunnan maakunnassa (17,6) ja pienimmät Lapin maakunnassa (14,8).

Vuodesta 2016 opetusryhmät ovat kasvaneet yhteensä 1,0 oppilaan verran. Keskimääräinen ryhmäkoko kasvoi kaikissa maakunnissa pois lukien Lappi, jossa ryhmäkoko pieneni 0,1:llä.

TAULUKKO 5. OPETUSRYHMIEN KOKO 7.–9. VUOSILUOKILLA MAAKUNNITTAIN VUOSINA 2013, 2016 JA 2019

Maakunta	Keskiarvo 2013	Keskiarvo 2016	Keskiarvo 2019	Muutos 2013–2016	Muutos 2016–2019
Uusimaa	16,6	16,5	17,3	-0,1	0,8
Varsinais-Suomi	16,5	15,9	17,1	-0,6	1,2
Satakunta	16,7	15,5	17,6	-1,2	2,1
Kanta-Häme	16,9	16,5	17,0	-0,4	0,5
Pirkanmaa	16,5	15,9	17,3	-0,6	1,4
Päijät-Häme	16,4	15,6	17,5	-0,8	1,9
Kymenlaakso	16,0	15,6	15,9	-0,4	0,3
Etelä-Karjala	16,8	15,6	16,1	-1,2	0,5
Etelä-Savo	16,6	16,1	16,8	-0,5	0,7
Pohjois-Savo	17,1	15,9	17,0	-1,2	1,1
Pohjois-Karjala	16,7	15,1	15,8	-1,6	0,7
Keski-Suomi	16,5	16,2	17,0	-0,3	0,8
Etelä-Pohjanmaa	15,6	15,2	16,1	-0,4	0,9
Pohjanmaa	15,6	15,6	16,7	0,0	1,1
Keski-Pohjanmaa	16,1	15,6	17,0	-0,5	1,4
Pohjois-Pohjanmaa	16,5	15,9	16,7	-0,6	0,8
Kainuu	15,8	14,7	15,5	-1,1	0,8
Lappi	15,9	14,9	14,8	-1,0	-0,1
Maakunnat yhteensä	16,5	15,9	16,9	-0,6	1,0

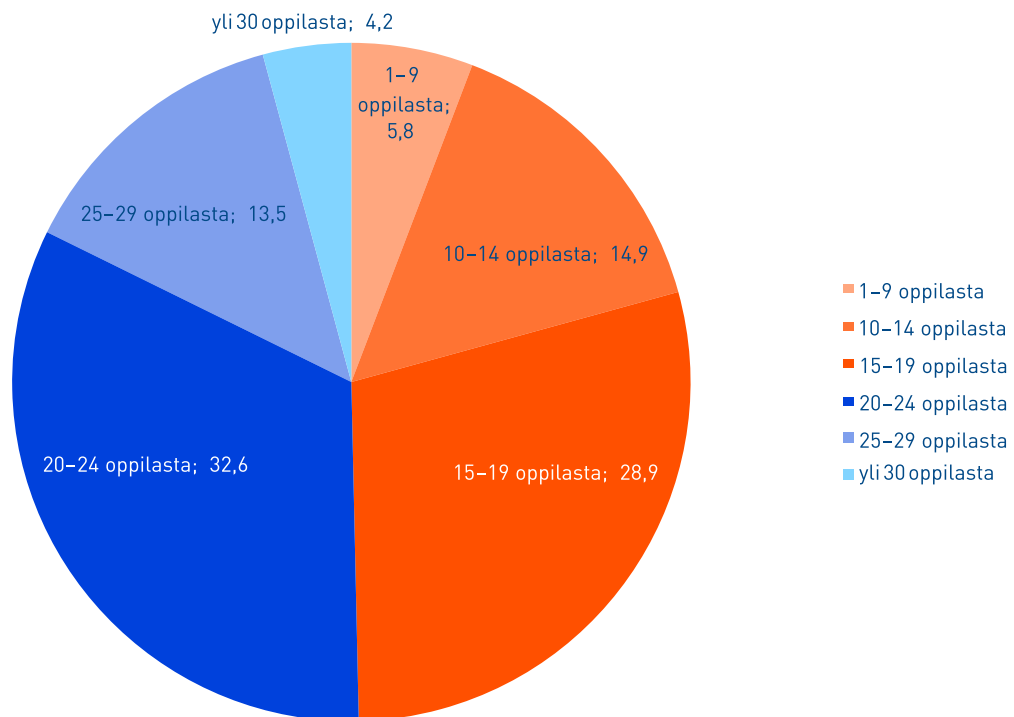
Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

Erikokoisten opetusryhmien osuudet ja niiden muutokset vuosina 2013–2019

Keskimääräisen opetusryhmäkoon lisäksi tarkastellaan erikokoisten opetusryhmien suhteellisia osuuksia kaikista opetusryhmistä. Ensin tarkastelussa on opetusryhmien jakautuminen oppilasmäärän mukaan: 1–9, 10–14, 15–20, 21–25, 26–30 ja yli 30 oppilasta/opetusryhmä. Seuraavaksi tarkastellaan näiden ryhmien osuuksia kaikista ryhmistä sekä opetusryhmien jakautumisessa tapahtuneita muutoksia vuodesta 2013 lähtien. Lopuksi tarkastellaan tarkemmin suurten opetusryhmien osuuksissa tapahtuneita muutoksia 3.–6. vuosiluokilla vuosina 2013–2019.

Opetusryhmien osuudet 2019

Opetusryhmien jakautuminen eri kokoluokkiin 1.–6. luokilla noudattaa pääosin normaalija-kauman mukaisia osuuksia, joissa suurin osa ryhmistä on keskikokoisia. Vuonna 2019 suurin osa opetusryhmistä oli joko 20–24 oppilaan (32,6 %) tai 15–19 oppilaan (28,9 %) opetusryhmiä. Noin 15 prosenttia opetusryhmistä oli 10–14 oppilaan muodostamia opetusryhmiä. Vuonna 2019 suurten opetusryhmien eli 25–29 oppilaan opetusryhmien osuus oli 13,5 prosenttia ja yli 30 oppilaan opetusryhmien osuus 4,2 prosenttia. Pieniä 1–9 oppilaan opetusryhmiä oli noin 6 prosenttia ja niiden osuus kasvoi vuodesta 2016 noin 5 prosentilla.

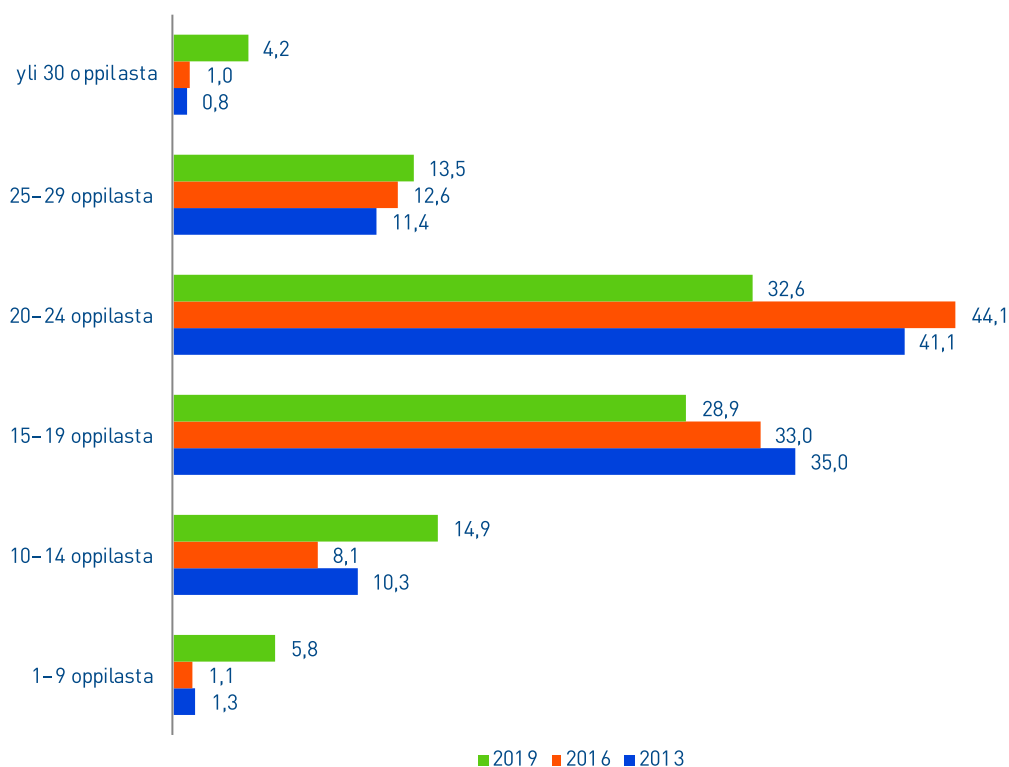
KUVIO 1. OPETUSRYHMIEN OSUUDET (%) KOON MUKAAN 1.-6. LUOKILLA 2019

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakysely vuonna 2019

Opetusryhmien osuudet kokoluokittain vuosina 2013–2019

Vuosiluokilla 1–6 suurten oppilasryhmien osuus on kasvanut vuoteen 2016 verrattuna sekä 25–29 oppilaan ryhmien että yli 30 oppilaan ryhmien osalta.

Vuonna 2019 yli 30 oppilaan opetusryhmien osuus oli 4,2 prosenttia ja 25–29 oppilaan ryhmien osuus 13,5 prosenttia. Vuodesta 2016 suurten opetusryhmien (yli 25 oppilaan) yhteenlaskettu osuus on kasvanut 4,1 prosenttiyksikköä. Vuodesta 2013 lähtien 25–29 oppilaan opetusryhmien osuus on kasvanut 2,1 prosenttiyksikköä ja yli 30 oppilaan opetusryhmien osuus 3,4 prosenttiyksikköä. Sitä vastoin 15–19 oppilaan opetusryhmien osuus on pienentynyt vuodesta 2013 noin kuudella prosenttiyksiköllä. Keskikokoisten (20–24 oppilasta) ryhmien osuus on laskenut vuosina 2013–2019 lähes 9 prosenttiyksiköllä. Pienten, alle 15 oppilaan, opetusryhmien osuus on noussut merkittävästi.

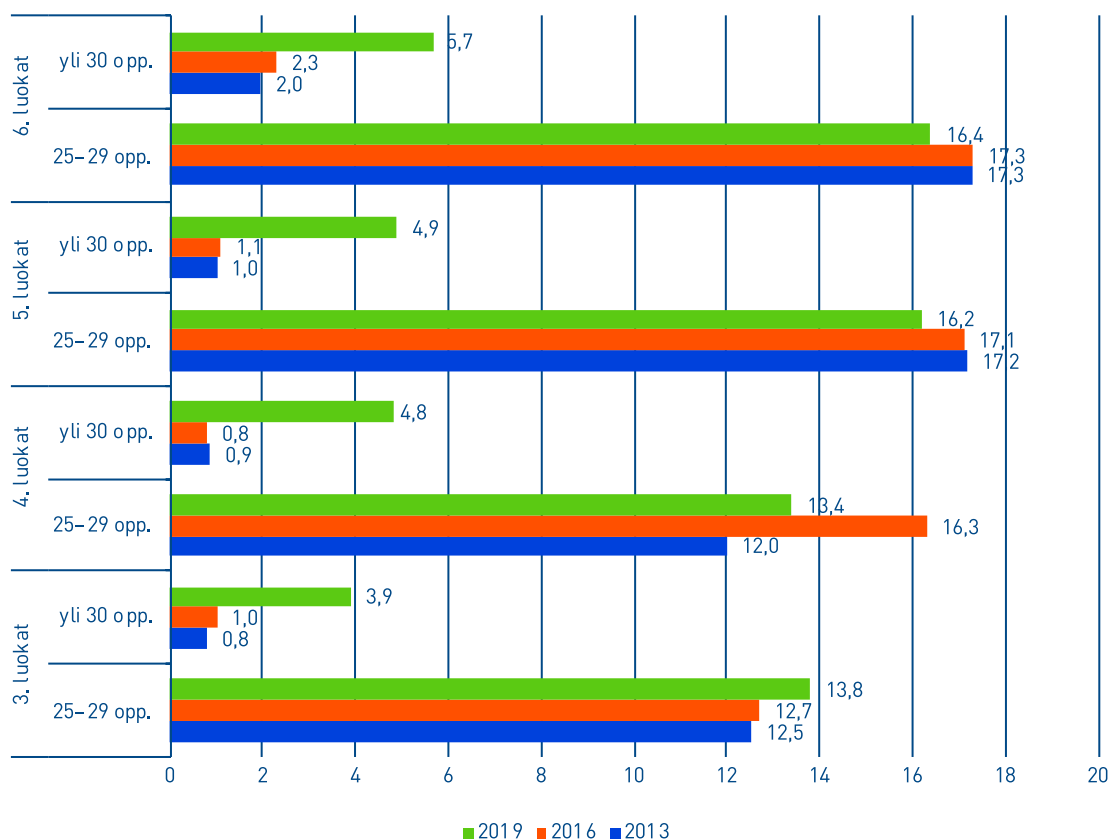
KUVIO 2. OPETUSRYHMIEN OSUDET (%) KOON MUKAAN 1.-6. LUOKILLA 2013-2019

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

Suurten opetusryhmien osuus kaikista ryhmistä eri luokkasteilla

Aikaisempien opetusryhmäselvitysten perusteella suurimmat opetusryhmät ovat 3.-6. vuosiluokilla. Sen vuoksi seuraavaksi tarkastellaan opetusryhmäkokoja näillä vuosiluokilla sekä verrataan opetusryhmäkokojen osuuksia aiempiin tarkasteluvuosiin. Tässä tarkastelussa suurilla opetusryhmillä tarkoitetaan 25-29 oppilaan ryhmiä sekä yli 30 oppilaan ryhmiä.

Suurten opetusryhmien osuus on vuoteen 2016 verrattuna pääsääntöisesti vähentynyt 3.-6. vuosiluokilla 25-29 oppilasryhmien osalta ja lisääntynyt yli 30 oppilaan ryhmissä. Kolmansilla vuosiluokilla 25-29 oppilaan opetusryhmät ovat vuoteen 2016 verrattuna lisääntyneet yli yhdellä prosenttiyksiköllä (1,1 %). Samalla yli 30 oppilaan ryhmät ovat lisääntyneet lähes kolmella prosenttiyksiköllä (2,9 %). Neljänsillä vuosiluokilla 25-29 oppilaan opetusryhmät ovat vähentyneet vuodesta 2016 lähes kolmella prosenttiyksiköllä (2,9 %) ja yli 30 oppilaan opetusryhmät lisääntyneet neljällä prosenttiyksiköllä (4,0 %). Vuodesta 2016 viidensillä vuosiluokilla 25-29 oppilaan opetusryhmät ovat vähentyneet yhteensä 0,9 prosenttiyksikköä ja yli 30 oppilaan opetusryhmät lisääntyneet 3,8 prosenttiyksikköä. Kuudensilla vuosiluokilla 25-29 oppilaan opetusryhmien osuus on vähentynyt v. 2016-2019 vajaalla yhdellä prosenttiyksiköllä (0,9 %) ja yli 30 oppilaan opetusryhmät lisääntyneet 3,4 prosenttiyksikön verran.

KUVIO 3. SUURTEN OPETUSRYHMIEN OSUUS 3.-6. VUOSILUOKILLA VUOSINA 2013-2019

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

Opetusryhmäkoot taustamuuttujittain

Opetusryhmien keskimääräisiä kokoja tarkasteltiin vielä eri taustamuuttujittain. Tähän tarkasteluun valittiin taustamuuttujista oppilaitoksen kieli, opetuksen järjestäjän kuntatyyppi sekä opetuksen järjestäjän oppilasmäärä. Tarkasteltavien ryhmien joukossa on 1.-6. vuosiluokkien opetusryhmät sekä yhdysluokat.

Opetusryhmäkoko kieliryhmittäin

Vuonna 2019 ruotsinkieliset opetusryhmät olivat keskimäärin suomenkielisiä opetusryhmiä pienempiä. Sama tilanne on ollut kaikkina aikaisempina tilastointivuosina vuodesta 2008 lähtien. Verrattuna vuoteen 2016 suomenkielisten ja ruotsinkielisten opetusryhmäkokojen ero on kasvanut. Ruotsinkielisten oppilaitosten keskimääräinen opetusryhmäkoko vuonna 2019 oli 14,9. Ryhmäkoko pieneni verrattuna vuoteen 2016 yli kahden oppilaan verran (2,3). Suomenkielisten opetusryhmien keskipitoisuus oli 18,5, joka pieneni 1,2 oppilaan verran vuodesta 2016.

TAULUKKO 6. OPETUSRYHMIEN KESKIKOKO OPPILAITOKSEN OPETUSKIELEN MUKAAN VUOSILUOKILLA 1–6

Oppilaitoksen kieli	2013	2016	2019	Muutos vuosina 2013–2016	Muutos vuosina 2016–2019
Suomi	19,2	19,7	18,5	0,5	-1,2
Ruotsi	16,6	17,2	14,9	0,6	-2,3

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

*Laskennassa on mukana 1.–6. luokat sekä yhdysluokat

Opetusryhmäkoko kuntatyypeittäin

Tarkastellessa opetusryhmiä kuntatyypeittäin havaitaan, että opetusryhmien keskimääräinen koko on pienempi harvaan asutetuilla kuin tiheästi asutetuilla alueilla. Vuonna 2019 pienimmät opetusryhmät olivat maaseutumaisissa kunnissa (14,1) ja suurimmat kaupunkimaisen kuntaluokituksen mukaisissa kunnissa (19,7). Opetusryhmien keskipöytä on laskenut kaikissa kuntatyypeissä verrattuna vuoteen 2016.

TAULUKKO 7. OPETUSRYHMIEN KESKIKOKO KUNTATYYPEITTÄIN VUOSILUOKILLA 1–6

Kuntatyyppi	Keskikoko 2013	Keskikoko 2016	Keskikoko 2019	Muutos vuosina 2013–2016	Muutos vuosina 2016–2019
Kaupunkimaiset kunnat	20,1	20,5	19,7	0,4	-0,8
Taajaan asutut kunnat	18,1	18,5	16,9	0,4	-1,6
Maaseutumaiset kunnat	16,7	17,0	14,1	0,3	-2,9

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

*Laskennassa on mukana 1.–6. luokat sekä yhdysluokat

Opetusryhmäkoko opetuksen järjestäjän oppilasmäärän mukaan

Opetuksen järjestäjän piirissä olevien oppilaiden kokonaismäärä vaikutti merkittävästi opetusryhmien keskipöytä. Pienimmillään 1.–6. vuosiluokkien opetusryhmien keskipöytä oli alle 49 oppilaan opetuksen järjestäjillä. Näillä opetusryhmien koko oli keskimäärin reilu 5 oppilasta. Myös 50–99, 100–199 ja 200–499 opetuksen järjestäjillä keskimääräinen ryhmäkoko oli pieni, alle 15 oppilasta. Keskimääräiset ryhmäkoot kasvavat siirryttäessä suurempiin opetuksen järjestäjiin.

Tarkastelussa tulee huomioida kouluverkon muutokset. Opetusryhmäkokoihin vaikuttaa myös väestökehitys sekä koulujen lakkauttamiset ja yhdistämiset. Tilastokeskuksen mukaan vuosina 2016–2018 peruskouluja lakkautettiin yhteensä 104. Pienten, alle 50 oppilaan ja 51–99 oppilaan koulujen määrä pieneni vuonna 2016 olleesta 771 koulusta 715 kouluun vuonna 2018. Samalla 100–299 ja yli 500 oppilaan koulujen määrä on kasvanut. Vuosiluokkien 1–6 koulut vähenivät 107:llä ja vuosiluokkien 7–9 koulut 45:llä. Vuosiluokkia 1–9 sisältävien koulujen lukumäärä on kasvanut tasaisesti.

Ryhmäkokojen kehitys vaihtelee opetuksen järjestäjän koon mukaan. Pienimpien opetuksen järjestäjien vähäinen lukumäärä aiheuttaa keskiarvoissa isoja eroja, joten eri mittauskerrojen välistä vertailua tulee tehdä varoen. Yli sadan oppilaan kokoisten opetuksen järjestäjien määrät ovat suurempia ja luvut vertailukelpoisia.

TAULUKKO 8. OPETUSRYHMIEN KESKIKOKO OPETUKSEN JÄRJESTÄJÄN KOON MUKAAN VUOSILUOKILLA 1-6

Oppilasmäärä perusopetuksessa	Keskikoko 2013	Keskikoko 2016	Keskikoko 2019	Muutos vuosina 2013-2016	Muutos vuosina 2016-2019
-49	13,3	11,1	5,3	-2,2	-5,8
50-99	13,7	14,1	12,1	0,4	-2,0
100-199	15,2	17,3	13,0	2,1	-4,3
200-499	16,7	17,5	14,5	0,8	-3,0
500-999	17,3	18,1	15,7	0,8	-2,4
1 000-2 999	18,6	19,6	16,9	1,0	-2,7
3 000-4 999	19,9	19,8	19,8	-0,1	0,0
5 000-9 999	19,6	20,7	19,2	1,1	-1,5
10 000-	21,0	21,5	20,5	0,5	-1,0

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

*Laskennassa mukana 1.-6. luokat sekä yhdysluokat

Opetusryhmät 7.-9. luokilla oppiainekohtaisesti

Keskimääräisesti suurimmat opetusryhmät ovat pääsääntöisesti valtakunnallisen opetussuunnitelman määrittelemissä pakollisissa lukuaineissa. Suurimmat opetusryhmät reaaliaineissa olivat yhteiskuntaopin (18,6), historian (18,5) ja maantiedon (17,9) ryhmät. Pääsääntöisesti 7.-9. vuosiluokilla oppilaat opiskelevat alle 19 oppilaan opetusryhmissä.

TAULUKKO 9. OPETETTAVAT OPPIAINEET VUONNA 2019, OPETUSKIELET JA VUOSILUOKAT 7–9 YHTEENSÄ

Opetettava aine	Opetusryhmän keskiarvo 2013	Opetusryhmän keskiarvo 2016	Opetusryhmän keskiarvo 2019	Muutos 2013–2016	Muutos 2016–2019
Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä	17,8	17,6	17,7	-0,2	0,1
Äidinkieli ja kirjallisuus, ruotsi äidinkielenä	16,2	15,8	17,6	-0,4	1,8
Äidinkieli ja kirjallisuus, saame äidinkielenä	2,8	3,4	2,5	0,6	-0,9
Äidinkieli ja kirjallisuus, romani äidinkielenä	0	3,4	19,5	3,4	16,1
Äidinkieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli	6,7	2,2	17,1	-4,5	14,9
Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielinä	5,2	5,8	8,7	0,6	2,9
Äidinkieli ja kirjallisuus, ruotsi toisena kielinä	14,6	11,9	16,7	-2,7	4,8
Äidinkieli ja kirjallisuus, ruotsi viittomakielisille	0	15,1	12,3	15,1	-2,8
Toinen kotimainen kieli ruotsi (suomenkiel. opet.)	17	16,6	16,9	-0,4	0,3
Toinen kotimainen kieli suomi (ruotsinkiel. opet.)	15	13,8	15,8	-1,2	2,0
Saame vieraana kielinä	2	11	17,3	9	6,3
Englanti	17,1	16,2	17,0	-0,9	0,8
Saksa	12,1	12,9	15,6	0,8	2,7
Ranska	11,4	12,1	15,7	0,7	3,6
Venäjä	10,5	12,4	14,6	1,9	2,2
Espanja	14,7	15,6	16,3	0,9	0,7
Latina	14,6	13,5	12,4	-1,1	-1,1
Muu kieli	11,7	12,9	19,8	1,2	6,9
Matematiikka	17	15,9	17,3	-1,1	1,4
Fysiikka	14,9	15,1	14,9	0,2	-0,2
Kemia	14,9	15,1	15,0	0,2	-0,1
Maantieto tai maantiede	18,1	18,5	17,9	0,4	-0,6
Biologia	17,2	18,1	17,6	0,9	-0,5
Uskonto, evankelis-luterilainen	17,9	18	17,3	0,1	-0,7
Uskonto, ortodoksinen	3,2	4	4,8	0,8	0,8
Muut uskonnot	9,4	9,3	14,0	-0,1	4,7
Elämäkatsomustieto	6,1	7,4	12,0	1,3	4,6
Historia	18,7	18,8	18,5	0,1	-0,3
Yhteiskuntaoppi	18,5	18,4	18,6	-0,1	0,2
Oppilaanohjaus	18,7	18,6	19,0	-0,1	0,4
Musiikki	17	17,5	17,9	0,5	0,4
Kuvataide	17,2	17,6	18,1	0,4	0,5
Liikunta	17,7	18,3	18,7	0,6	0,4
Terveystieto	18,7	18,7	18,4	0,0	-0,3
Käsityö (tekstiilityö)	12,6	12,2	13,4	-0,4	1,2
Käsityö (tekninen työ)	13,2	13,5	13,5	0,3	0,0
Käsityö	14,4	11,5	12,8	-2,9	1,3
Kotitalous	14,3	14,3	14,5	0	0,2
Tietotekniikka	15	15,7	15,2	0,7	-0,5
Maa- ja metsätalous, puutarhanhoito	12,3	12,4	10,6	0,1	-1,8
Kaupalliset aineet ja konekirjoitus	15,3	15,5	15,0	0,2	-0,5
Muut			14,2		

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt vuosina 2013, 2016 ja 2019

Resurssiopettajan osallistuminen luokanopettajan oman luokan opetukseen

Resurssiopettajan osallistumista opetukseen selvitettiin ensimmäistä kertaa opettajantiedonkeruussa vuonna 2016. Vuoden 2019 osalta tiedot saatiin yhteensä 7936 opetusryhmän osalta, joista 4682:ssa (59,0 %) resurssiopettaja osallistui luokan opetukseen. Yleisimmin resurssiopettaja osallistui opetukseen Keski-Suomen maakunnassa (69,9 %) ja harvimminkin Päijät-Hämeen maakunnassa (44,5 %).

TAULUKKO 10. RESURSSIOPETTAJAN OSALLISTUMINEN LUOKANOPETTAJAN OMAN LUOKAN OPETUKSEEN MAAKUNNITTAIN VUONNA 2019

Maakunta	Opetusryhmiä	Opetusryhmät, joissa resurssiopettaja osallistuu luokan opetukseen [%]
Uusimaa	2240	49,1 %
Varsinais-Suomi	713	64,7 %
Satakunta	310	65,5 %
Kanta-Häme	235	60,9 %
Pirkanmaa	756	65,9 %
Päijät-Häme	256	44,5 %
Kymenlaakso	175	62,9 %
Etelä-Karjala	139	61,2 %
Etelä-Savo	194	58,2 %
Pohjois-Savo	373	60,9 %
Pohjois-Karjala	228	56,1 %
Keski-Suomi	438	69,9 %
Etelä-Pohjanmaa	315	68,9 %
Pohjanmaa	275	69,1 %
Keski-Pohjanmaa	120	58,3 %
Pohjois-Pohjanmaa	789	63,9 %
Kainuu	133	58,6 %
Lappi	247	55,1 %
Maakunnat yhteensä	7936	59,0 %

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakysely vuonna 2019
*Laskennassa on mukana 1.–6. luokat sekä yhdysluokat

Tarkasteltaessa keskimääräistä tuntimäärää, jolla resurssiopettaja osallistuu opetukseen, yleisimmin hän on mukana luokanopettajan oman luokan opetuksessa 2–4 tuntia viikossa. Eniten resurssiopettaja osallistuu opetukseen Etelä-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa, keskimäärin 7,1 tuntia viikossa ja vähiten Kainuussa (3,8 tuntia viikossa).

TAULUKKO 11. RESURSSIOPETTAJAN OSALLISTUMINEN LUOKANOPETTAJAN OMAN LUOKAN OPETUKSEEN (LUOKITELTUNA TUNTIA/VIIKKO) MAAKUNNITTAIN VUONNA 2019

Maakunta	0–2 t	2–4 t	4–6 t	6–8 t	8–10 t	yli 10 t	Resurssiopettajan osallistuminen t/vko, keskiarvo
Uusimaa	15,8 %	36,1 %	18,2 %	6,4 %	4,6 %	18,8 %	6,0
Varsinais-Suomi	17,1 %	39,8 %	16,0 %	6,7 %	2,2 %	18,2 %	5,6
Satakunta	18,1 %	45,7 %	14,3 %	2,9 %	1,0 %	18,1 %	5,3
Kanta-Häme	14,1 %	35,9 %	25,0 %	3,3 %	4,3 %	17,4 %	5,2
Pirkanmaa	23,8 %	41,4 %	11,7 %	7,0 %	3,3 %	12,8 %	4,5
Päijät-Häme	17,0 %	40,4 %	14,9 %	5,0 %	3,5 %	19,1 %	5,6
Kymenlaakso	21,9 %	35,9 %	15,6 %	9,4 %	3,1 %	14,1 %	5,2
Etelä-Karjala	11,3 %	37,7 %	13,2 %	5,7 %	0,0 %	32,1 %	7,1
Etelä-Savo	16,0 %	45,7 %	18,5 %	7,4 %	0,0 %	12,3 %	4,2
Pohjois-Savo	12,4 %	37,3 %	19,6 %	3,9 %	5,2 %	21,6 %	6,6
Pohjois-Karjala	13,3 %	33,7 %	19,4 %	4,1 %	4,1 %	25,5 %	6,6
Keski-Suomi	22,7 %	38,6 %	18,2 %	4,5 %	4,5 %	11,4 %	4,5
Etelä-Pohjanmaa	13,1 %	48,6 %	18,7 %	10,3 %	3,7 %	5,6 %	3,9
Pohjanmaa	14,1 %	36,5 %	23,5 %	10,6 %	5,9 %	9,4 %	5,0
Keski-Pohjanmaa	12,2 %	38,8 %	14,3 %	10,2 %	6,1 %	18,4 %	5,9
Pohjois-Pohjanmaa	14,7 %	26,4 %	18,5 %	6,5 %	3,1 %	30,8 %	7,1
Kainuu	20,0 %	40,0 %	21,8 %	12,7 %	1,8 %	3,6 %	3,8
Lappi	17,1 %	33,3 %	19,8 %	9,9 %	3,6 %	16,2 %	5,6
Maakunnat yhteensä	16,6 %	37,2 %	17,6 %	6,5 %	3,7 %	18,3 %	5,7

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakysely vuonna 2019

*Laskennassa on mukana 1.–6. luokat sekä yhdysluokat.

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6703-8
ISSN 1798-8926

Opetushallitus
www.oph.fi